

Statistik över regelbunden tillsyn 2017

Statistik över regelbunden tillsyn 2017

Skolinspektionen granskar regelbundet landets skolor, för att se att de följer de lagar och regler som finns för verksamheten. Det kallas för regelbunden tillsyn. Tillsynen sker i två olika former, bastillsyn eller prioriterad tillsyn. I bastillsynen ligger fokus på hur undervisningen genomförs, hur skolenheterna styrs av rektorn samt hur skolorna lever upp till kraven om elevernas trygga lärmiljö. Den prioriterade tillsynen riktas mot de skolenheter där Skolinspektionen bedömer att det finns en större risk att eleverna inte får den utbildning de har rätt till och omfattar flera områden som granskas. I den mer omfattande formen av tillsyn granskas även hur skolenheterna ger eleverna stöd för att elever ska kunna uppnå de kunskapskrav som minst ska uppnås samt att förutsättningar för lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Arbetet kring bedömning och betygsättning granskas här också.

Skolinspektionen granskar också hur alla huvudmän lever upp till de centrala kraven i skolförfattningar i så kallad huvudmannatillsyn. I denna form av tillsyn ligger fokus på hur huvudmännen arbetar med att säkerställa skolenheternas förutsättningar för att bedriva likvärdig utbildning och av hög kvalitet samt att detta arbete är kontinuerligt, långsiktigt och utvecklande. En huvudman är den som driver en skola, till exempel en kommun eller ett företag.

I denna rapport redovisas statistik över Skolinspektionens regelbundna tillsyn av skolenheter och huvudmän. Statistiken omfattar prioriterad tillsyn, bastillsyn samt huvudmannatillsyn och den grundar sig på de beslut som Skolinspektionen har fattat inom ramen för regelbunden tillsyn under hela 2017. Statistiken visar i korthet att

- 72 procent av alla granskade gymnasieskolor och 72 procent av alla granskade grundskolor som har genomgått prioriterad tillsyn hade någon form av brist
- brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete är vanligt förekommande på de skolenheter som har fått prioriterad tillsyn
- de främsta områdena med brister som Skolinspektionen ser hos huvudmännen speglar de brister som vi ser på skolenheterna

Resultat av 2017 års tillsyn av skolenheter

Skolinspektionen har gjort tillsyn på cirka 790 skolor i den regelbundna tillsynen

Under 2017 gjorde Skolinspektionen regelbunden tillsyn på 789 grund- och gymnasieenheter, inkluderat särskolor hos sammanlagt 357 unika huvudmän. Tillsynen sker i två olika former, bastillsyn eller prioriterad tillsyn. Den prioriterade tillsynen riktas mot de skolenheter där Skolinspektionen bedömer att det finns en större risk att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. Under 2017 gjordes prioriterad tillsyn på 146 gymnasie- och gymnasiesärskoleenheter och på 405 grund- och grundsärskoleenheter. På övriga skolenheter gjordes bastillsyn.

Av alla granskade prioriterade gymnasieskolor 2017 hade 72 procent någon typ av brist och bland grundskolorna var det även där 72 procent av de som fått en prioriterad tillsyn som hade någon form av brist. Bland de granskade grundsärskolorna hade 53 procent någon typ av brist och bland gymnasiesärskolorna hade 49 procent brister.

Av de skolor som har fått prioriterat tillsynsbesök under 2017 så har andelen skolenheter med brister varit lägre jämfört med de skolenheter som har fått prioriterad tillsyn under 2016 både gällande grundskoleenheter och gymnasieenheter.

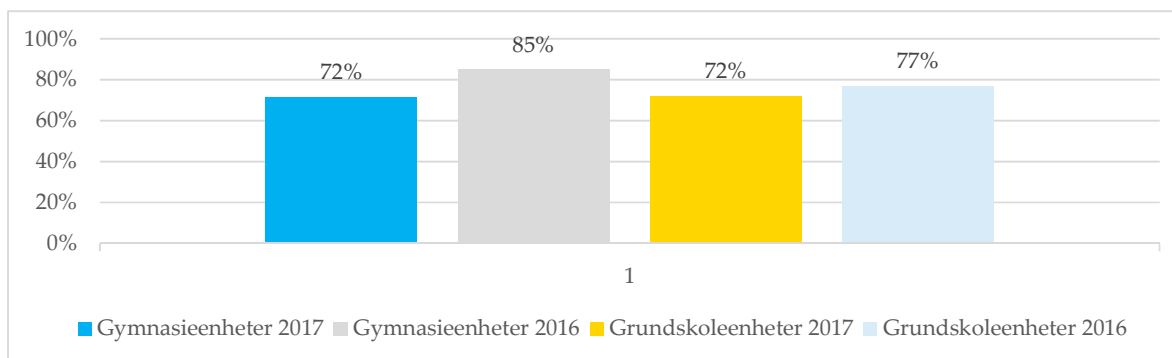
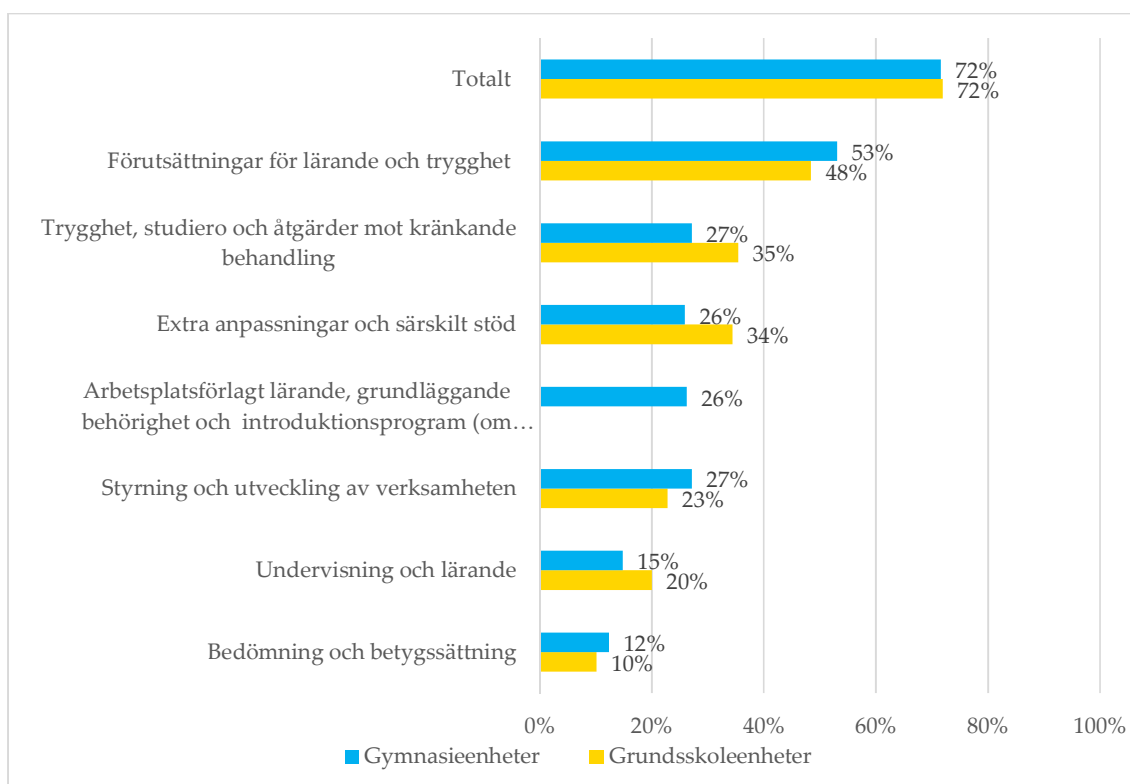

Diagram 1. Andel brister totalt i den prioriterade tillsynen i granskade grund- och gymnasieskolenheter. Skolenheter som har fått prioriterad tillsyn under 2017 samt 2016.

Förutsättningar för lärande och trygghet vanligaste området med brist

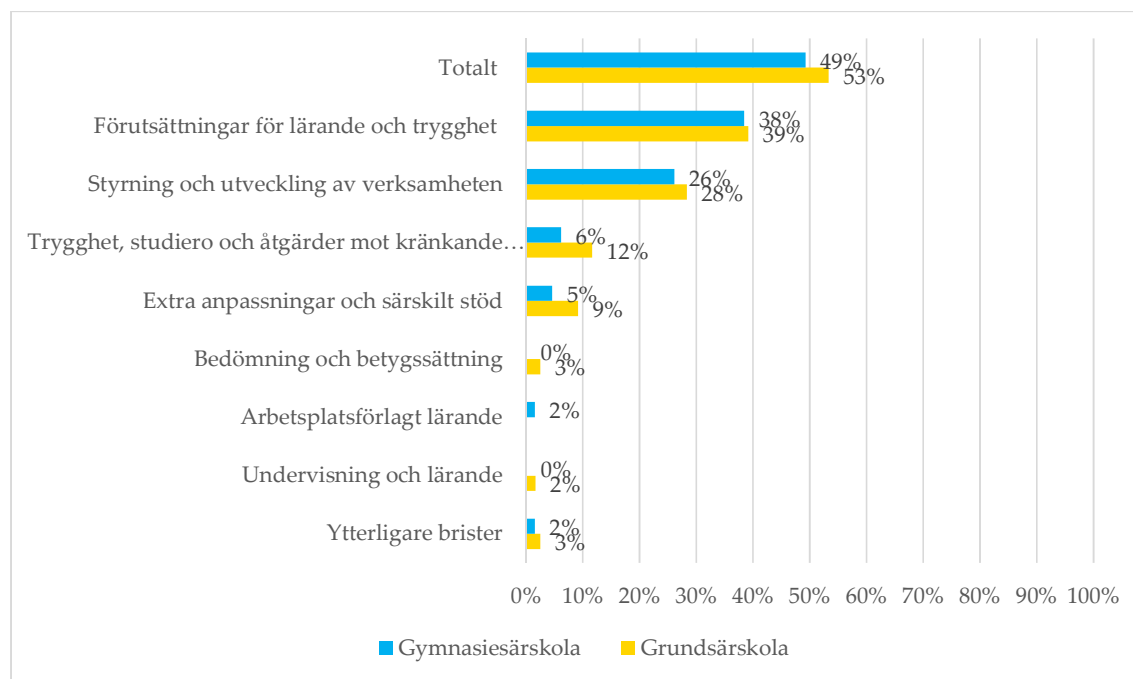
De största områdena med brister som Skolinspektionen såg på skolorna med prioriterad tillsyn handlade om förutsättningar för lärande och trygghet (gymnasieskola 53 %, grundskola 48 %), skolans arbete med att skapa trygghet och studiero (gymnasieskola 27 %, grundskola 35 %) och skolans arbete med extra anpassningar och särskilt stöd (gymnasieskola 26 %, grundskola 34 %). Dessa var även de vanligaste områdena 2016.

*om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten

Diagram 2. Andel brister per bedömt område i den prioriterade tillsynen i granskade grund- och gymnasieenheter 2017.

Inom grund- och gymnasiesärskolor som har fått prioriterad tillsyn under 2017 var de största bristerna förutsättningar för lärande och trygghet (gymnasiesärskola 38 %, grundsärskola 39 %) och skolans styrning och utveckling av verksamheten (gymnasiesärskola 26 %, grundsärskola 28 %). Totalt har Skolinspektionen konstaterat någon form av brist på 49 procent gymnasiesärskolor och 53 procent av grundsärskolor där tillsyn gjordes.

* Ytterligare brister kan bestå av en eller flera brister som inte ryms under bedömningsunderlagen och kan gälla både skolvivån eller huvudmannnivån

Diagram 3. Andel brister per bedömt område i den prioriterade tillsynen i granskade grund- och gymnasiesärskolor 2017.

Många skolor brister med elevhälsans arbete med det hälsofrämjande och förebyggande arbetet

Under området "Förutsättningar för lärande och trygghet" bedöms bland annat elevhälsans arbete på skolorna. Skolinspektionen ser att detta är ett område som många skolenheter och huvudmän som fått prioriterad tillsyn under 2017 behöver arbeta mer med. Skolinspektionen såg även dessa utvecklingsområden under 2016 och 2015. Det var 44 procent av gymnasieenheterna och 34 procent av grundskoleenheterna som fick påpekad brist för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet under 2017. Det handlar främst om att alla kompetenser i elevhälsan inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande utan att de främst arbetar åtgärdande. Andel grund- och gymnasiesärskolor som hade brister inom det området var något högre (gymnasiesärskola 37 % grundsärskola 35 %).

Skillnader i områden med brister för skolenheter med offentlig huvudman eller enskild huvudman

Huvudmannen är den som driver skolan/verksamheten. När det gäller kommunala skolor är huvudmannen kommunen och för landstingsdrivna skolor är huvudmannen landstinget. Dessa huvudmän

kategoriseras som offentliga huvudmän. För fristående skolor är huvudmannen det företag eller organisation eller den enskilda individ som driver skolan. Dessa huvudmän kategoriseras som enskilda huvudmän. En enskild huvudman kan vara huvudman för en eller fler skolenheter.

Skolinspektionens regelbundna tillsyn visar att det finns vissa skillnader, men även likheter, i brister mellan enskilda huvudmän med en eller fler skolenheter och offentliga skolenheter. Statistiken gäller skolenheter som genomgått prioriterad tillsyn under 2017¹.

När det gäller gymnasieenheternas arbete med förutsättningar för lärande och trygghet brister enskilda med endast en skolenhet något oftare än både offentliga och enskilda huvudmän med fler skolenheter. Det är främst det hälsofrämjande och förebyggande arbetet som behöver bli bättre på skolenheterna. Andelen enskilda huvudmän med flera skolenheter brister generellt oftare gällande tillgång till skolbibliotek än de offentliga huvudmän och huvudmän med en skolenhet. 33 procent för enskilda huvudmän med flera skolenheter, 11 procent för offentliga huvudmän samt inga brister för enskilda huvudmän med en skolenhet.

Tabell 1. Andel brister per bedömt område och huvudmanform, prioriterade gymnasieenheter 2017.

Huvudman-natyp	Andel med brist	Undervisning och lärande	Extra anpassningar och särskilt stöd	Bedömning och betygs-sättning	Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Förutsättningar för lärande och trygghet	Styrning och utveckling av verksamheten	Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram
Offentlig	74%	16%	27%	11%	26%	55%	31%	23%
Enskild, en enhet	75%	0%	25%	25%	25%	75%	25%	50%
Enskild, flera enheter	60%	13%	20%	13%	33%	40%	13%	33%
Totalt	72%	15%	26%	12%	27%	53%	27%	26%

I grundskolan visar statistiken också att enskilda huvudmän med en enhet har något högre andel brister inom förutsättningar för lärande och trygghet än både offentliga och enskilda huvudmän med fler skolenheter. Liknande huvudmän för gymnasieenheter handlar det främst om brister inom de förebyggande och hälsofrämjande arbetet inom elevhälsan. Grundskolenheter med offentlig huvudman visar i högre grad brister i arbetet med trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling än grundskolenheter med enskild huvudman. Skolenheterna inom offentlig huvudman brister främst inom arbetet med utformning av utbildningen för att eleverna ska tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Även enskilda huvudmän med en eller flera skolenheter visar på brister inom samma arbete, men inte i lika stor andel. För offentliga huvudmän är det 33 procent, 17 procent för enskilda huvudmän med en skolenhet och 18 procent för enskilda huvudmän med flera skolenheter.

¹ Skillnaderna bör tolkas med försiktighet då antalet granskade enskilda enheter uppdelat per huvudmanform inte är så stort.

Tabell 2. Andel brister per bedömt område och huvudmannatyp, prioriterade grundskoleenheter 2017

Huvudmannatyp	Andel med brist	Undervisning och lärande	Extra anpassningar och särskilt stöd	Bedömning och betygssättning	Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Förutsättningar för lärande och trygghet	Styrning och utveckling av verksamheten	Ytterligare brister
Offentlig	73%	21%	38%	7%	40%	48%	20%	5%
Enskild, en enhet	73%	17%	27%	24%	27%	61%	32%	5%
Enskild, flera enheter	62%	18%	21%	15%	21%	35%	26%	5%
Totalt	72%	20%	34%	10%	35%	48%	23%	5%

Skolinspektionen ser brister på var tredje skolenhet i bastillsynen

Bastillsyn görs på fristående grund- och gymnasieenheter som inte bedömts behöva den mer djupgående prioriterade tillsynen. Bastillsynen omfattar ett mindre antal områden jämfört med den prioriterade tillsynen. Under 2017 har totalt 177 fristående grundskoleenheter fått bastillsyn och 61 gymnasieenheter. Totalt hade 38 procent av gymnasieenheterna och 25 procent av grundskoleenheterna som fått bastillsyn någon form av brist inom de tre områden som omfattas av bastillsynen. De vanligast förekommande bristerna i bastillsynen för både grund- och gymnasieskolan fanns inom området *styrning och utveckling av verksamheten* (gymnasieskola 21 %, grundskola 16 %)

Jämfört med de skolor som har haft den mindre omfattande formen av tillsynsbesök under 2016 så har andelen med brister varit högre för gymnasieenheter som har fått bastillsyn under 2017. Inom området *trygghet, studiero och kränkande behandling* har andelen brister på gymnasieskolor och grundskolor ökat under 2017 jämfört med de skolor som har fått bastillsyn under 2016.

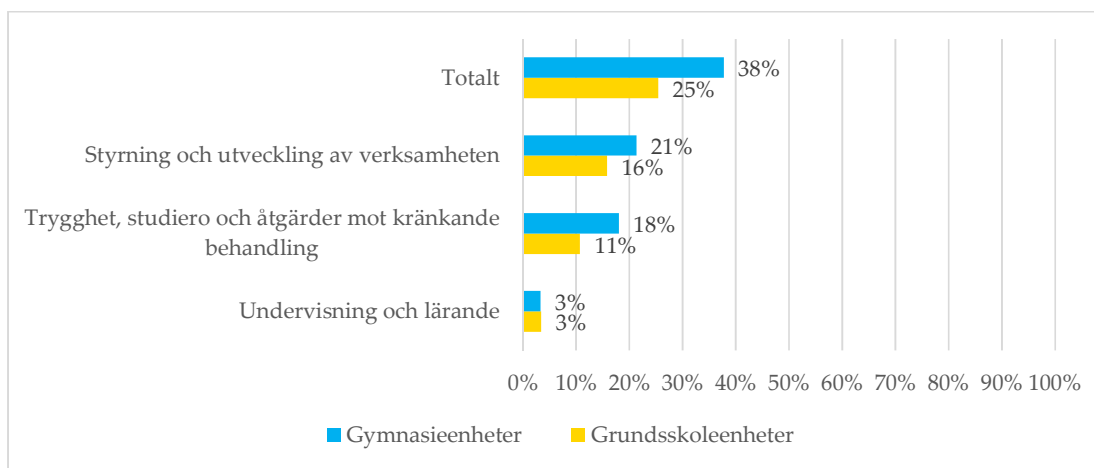

Diagram 4. Andel brister per bedömt område i bastillsynen i granskade grund- och gymnasieenheter 2017.

Resultat av 2017 års tillsyn av huvudmän

Skolinspektionen har gjort tillsyn på över 315 huvudmäns verksamheter

En huvudman är den som driver en skola, till exempel en kommun eller ett företag. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i den regelbundna tillsynen. Det handlar bland annat om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

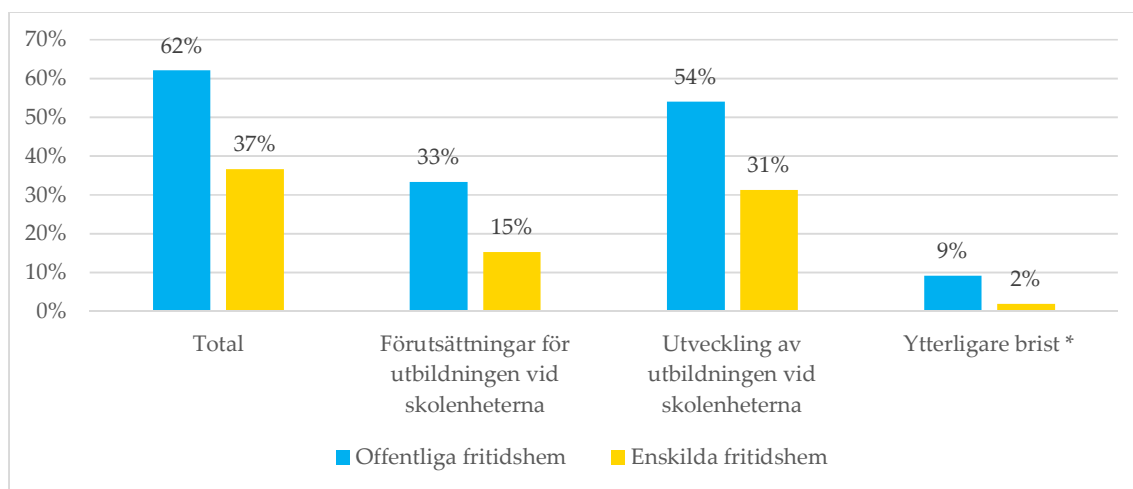
Bristerna i skolenheterna speglar bristerna hos huvudmännen

Av de granskade huvudmännen var det 56 procent som hade någon form av brist i sin grund- eller gymnasieverksamhet inkluderat särskolor under 2017. De främsta områdena med brister som Skolinspektionen ser hos huvudmännen speglar de brister som vi ser på skolenheterna. Till exempel ser vi att 19 procent av de granskade huvudmännen brister i tillgången till elevhälsa.

Vidare brister 28 procent av samtliga granskade huvudmäns grundskoleverksamheter och 31 procent av gymnasieverksamheterna i arbetet med utvecklingen av utbildningen vid skolenheterna. För särskoleverksamheten är andelen huvudmän som brister inom detta område något högre än(?) för grundskolan men något lägre än (?) för gymnasieskolan (grundsärskolor 50 %, gymnasiesärskolor 27 %). Det är främst huvudmannens arbete med uppföljning och dokumentation av resultaten inom utbildningen som Skolinspektionen påpekar brister, (26 % för grund- och gymnasieenheter och 37 % för grundsär- och gymnasiesärskoleenheter). Det finns även brister i huvudmannens analys av de bakomliggande orsakerna till resultaten. Även inom huvudmannens arbete med planering och genomförande av utvecklingsåtgärder finns det brister. (27 % för grund- och gymnasieenheter och 38 % för grundsär- och gymnasiesärskoleenheter.)

Granskade huvudmän brister i arbetet med uppföljning och dokumentation av resultat i fritidshem, förskola och vuxenutbildningen.

Det är 62 procent av de granskade offentliga huvudmännen och 37 procent av de granskade enskilda huvudmännen som hade någon form av brist i sin fritidsverksamhet. Det är framförallt huvudmannens planering och genomförande av utvecklingsåtgärder som brister (45 % av offentliga och 29 % av enskilda huvudmän).

* Ytterligare brister kan bestå av en eller flera brister som inte ryms under bedömningsunderlagen och kan gälla både skolnivån eller huvudmannanivån

Diagram 5. Andel brister per bedömt område i huvudmannatillsynen av fritidshem 2017.

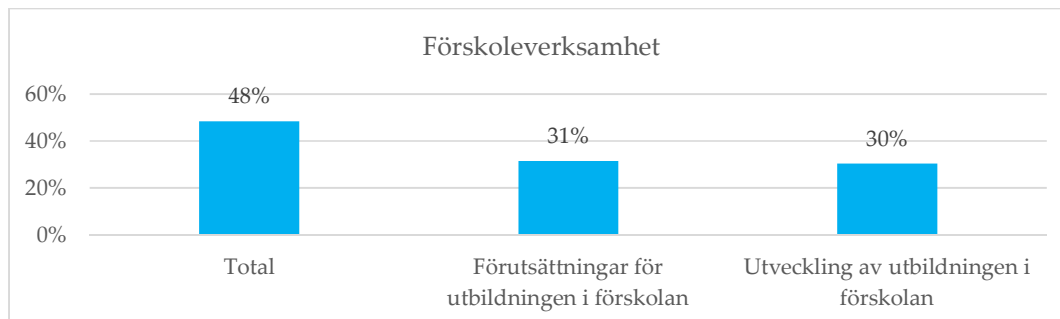
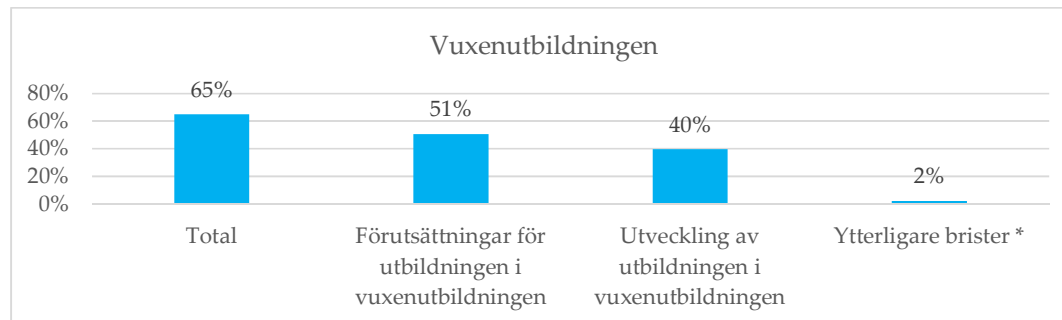

Diagram 6. Andel brister per bedömt område i huvudmannatillsynen av förskoleverksamheten 2017.

* Ytterligare brister kan bestå av en eller flera brister som inte ryms under bedömningsunderlagen och kan gälla både skolnivån eller huvudmannanivån

Diagram 7. Andel brister per bedömt område i huvudmannatillsynen av vuxenutbildningen 2017.

Statistik över viten

Ett föreläggande² kan förenas med vite. Det betyder att huvudmannen, alltså den som ansvarar för skolan, kan bli tvungen att betala en summa pengar om inte bristerna åtgärdas i tid. Skolinspektionen bestämmer i beslutet hur stort vitet ska vara. Om huvudmannen inte följer föreläggandet kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet. Pengarna går till statskassan. Huvudmannen, alltså den som ansvarar för skolan, kan överklaga ett föreläggande med vite till förvaltningsrätten. I och med den förändrade lagstiftningen 1 januari 2015 om viten ska Skolinspektionen nu i fler fall än tidigare besluta om att skolornas huvudmän kan komma att få betala vite om iakttagna brister i skolan inte åtgärdas.

Antalet viten har ökat jämfört med föregående år

Under 2017 fattade Skolinspektionen totalt 121 beslut om föreläggande med vite. De flesta, 116 av dessa beslut, fattades inom den regelbundna tillsynen (94 stycken) samt inom anmälningsärenden (22

² I ett föreläggande står det vilka brister som måste åtgärdas, och vilka krav Skolinspektionen ställer på huvudmannen, alltså den som driver verksamheten.

stycken). De övriga fem förelägganden vid vite fattades inom övriga typer av tillsyn. Under 2016 beslutade myndigheten 94 förelägganden vid vite inom den regelbundna tillsynen och anmälningsärenden. De beslutade vitesbeloppen har under 2017 varit mellan 150 000 och 5 000 000 kronor. I de allra flesta fall åtgärdar huvudmännen bristerna och vitet behöver sällan betalas ut. Myndigheten har under 2017 gjort 17 ansökningar om utdömande av vite.

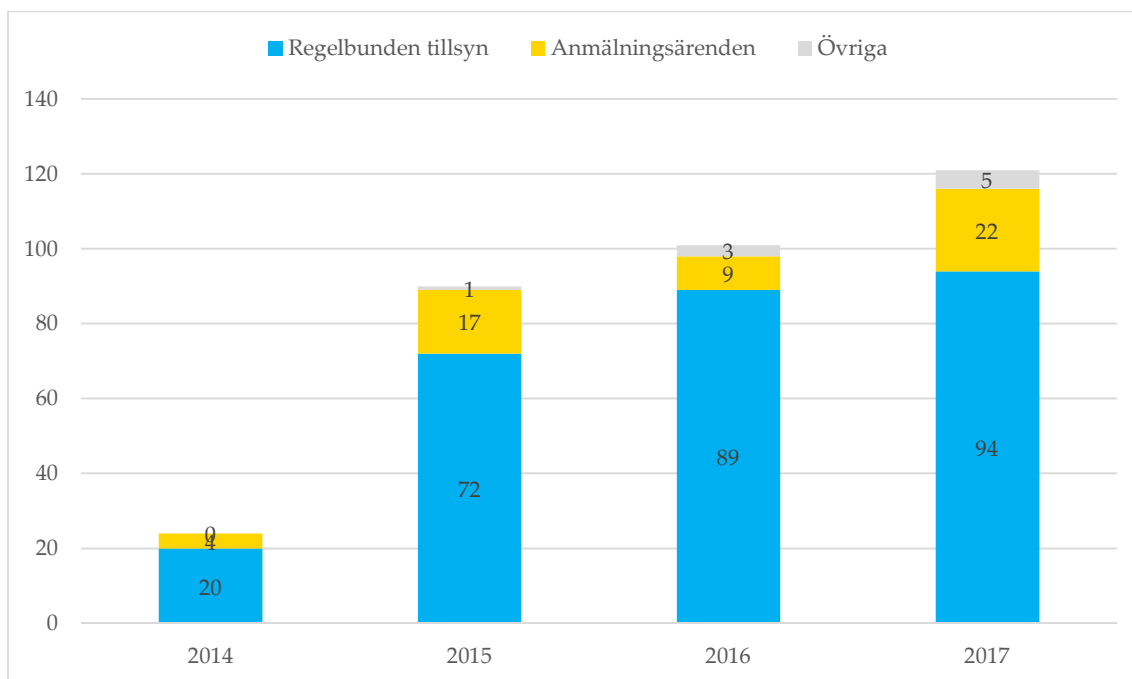

Diagram 8. Antal beslut om föreläggande vid vite på myndigheten 2014-2017

Om Statistiken

Fakta

Statistiken över regelbunden tillsyn publiceras två gånger per år, helårsstatistik i februari och halvårsstatistik i juli. Helårsstatistiken omfattar alla grund- och gymnasieenheter, grundsär- och gymnasiesär-enheter samt övriga skolformer och huvudmannabeslut som genomgått regelbunden tillsyn under 2017 (förskola, förskoleklass och grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning).

Mer om regelbunden tillsyn

Skolinspektionens tillsyn utgår från skollagen, förordningar, läroplaner, kursplaner och andra bestämmelser som verksamheterna i skolväsendet är skyldiga att följa. Huvuddelen av den tillsyn som Skolinspektionen utövar sker inom ramen för den regelbundna tillsynen. Från och med januari 2015 tillämpar Skolinspektionen en modell som innebär en inriktning av tillsynen mot de skolor där Skolinspektionen bedömer att många elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Dessa skolor får en mer omfattande tillsyn än övriga. Modellen lägger också större fokus på de processer som behöver fungera för att skolor och andra verksamheter³ ska klara av sitt uppdrag och på att bedöma helheten snarare än enskilda faktorer och dokument.

För att styra tillsynsresurserna till de områden och de skolor som bedöms vara i störst behov av utveckling och förbättring, differentieras tillsynen på skolenhetsnivå utifrån en risk- och väsentlighetsanalys. I analysen väger Skolinspektionen samman ett antal mått och faktorer: kunskapsresultat, elev- och personalsvar från Skolenkäten om studiemiljö och skolledning, tidigare anmälningar, viten och skadeståndskrav mot skolan. För fristående skolor sker även en bedömning av risk för negativ påverkan på verksamheten till följd av den ekonomiska situationen. Sammanvägningen av dessa faktorer avser att fungera som en riskindikator – de skolor som väljs ut för prioriterad tillsyn är de skolor där vi bedömer att det är störst risk att eleverna inte får den utbildning de har rätt till. Skolinspektionens regionala avdelningar kan sedan lägga till ytterligare skolor baserat på erfarenheter och tillkommande uppgifter. De fristående skolor som inte får en prioriterad tillsyn får en mindre omfattande tillsyn – så kallad bastillsyn – där färre områden granskas. Kommunala skolor som inte får en prioriterad tillsyn inspekteras via Skolinspektionens tillsyn av huvudmannen.

I tillsynsmodellen får en tredjedel av alla huvudmän inom skolväsendet tillsyn varje år mellan 2015 och 2017. Alla verksamheter berörs av tillsyn, antingen genom tillsyn på huvudmannanivå eller genom prioriterad eller bastillsyn på enhetsnivå. Vuxenutbildning, fritidshem, förskola och annan pedagogisk verksamhet inspekteras i huvudsak på huvudmannanivå, medan grund- och grundsärskolor samt gymnasie- och gymnasiesärskolor också inspekteras på skolenhetsnivå. Prioriterad tillsyn genomförs varje år på cirka 20 procent av enheterna som ska få tillsyn under det året.

³ Skolinspektionen har tillsynsansvar för skola, förskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

www.skolinspektionen.se